

Cijfers uit de registratie van verloskundigen

Peiling 2016

R. J. Kenens
R. Batenburg
A. Kasteleijn

Het NIVEL onderzoekt de gezondheidszorg. Dat onderzoek kijkt mee met de mensen die zorg krijgen en de mensen die de gezondheidszorg vormgeven en leveren: patiënten, de overheid, zorgverleners en verzekeraars, zorgorganisaties en toezichthouders. Zij bepalen de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de zorg. Onze ambitie is onderzoek te doen van hoge wetenschappelijke kwaliteit met impact in de samenleving. Wetenschap en praktijk versterken elkaar. Het onderzoeksproces van het NIVEL is ISO 9001 gecertificeerd en de NIVEL Zorgregistraties zijn NEN7510 gecertificeerd. Elk NIVEL-onderzoek leidt tot een openbare publicatie. Dat is vastgelegd in de statuten. Tegelijkertijd zoekt het NIVEL voortdurend naar interactie met de mensen die de resultaten van zijn onderzoek kunnen gebruiken. In 2016 had het NIVEL een omzet van €13,1 mln. Bij het NIVEL werken 150 mensen, van wie ongeveer 100 onderzoekers.

Deze brochure staat ook op onze website: www.nivel.nl/brochures.

Internet: www.nivel.nl/beroepen-in-de-gezondheidszorg

E-mail: beroepenregistraties@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

© 2017 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Samenvatting: stand per 1 januari 2016

Praktiserende verloskundigen

- Op 1 januari 2016 telt Nederland 3.221 *werkzame verloskundigen* (inclusief waarneemsters).
- Van de verloskundigen werkt:
  - 46% als zelfstandig gevestigde *in een eigen praktijk/maatschap*;
  - 28% *klinisch*;
  - 17% *als waarneemster*;
  - 6% *werkt als eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige*;
  - 3% *werkt als eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboorte-, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting*.
- Van de verloskundigen is 98% vrouw en 64% *is jonger dan 40 jaar*.
- Van de verloskundigen werkt de helft *parttime*, gemiddeld 0,83 FTE (*exclusief waarneemsters*).
- In 2015 hebben:
  - 63 *verloskundigen de praktijk neergelegd*;
  - 119 *verloskundigen zich zelfstandig gevestigd*.
- Van degenen die zich in 2015 vestigden, is 81% *begonnen in een groepspraktijk*.
- Van de eerstelijnsverloskundigen werkt:
  - 5% in een *solopraktijk*;
  - 15% in een *duopraktijk*;
  - 80% in een *groepspraktijk*.
- Nederland telt 555 verloskundigenpraktijken. Hiervan is:
  - 16% een *solopraktijk*;
  - 24% een *duopraktijk*;
  - 60% een *groepspraktijk*.
- Er zijn *6,8 eerstelijnsverloskundigen* per 10.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15 t/m 39 jaar).

Praktijkzoekende verloskundigen

- In 2015 hebben:
  - 146 *verloskundigen* hun opleiding *voltooid*;
  - 4 *verloskundigen* een *gelijkstelling* *gekregen*.
- Er zijn *minimaal 78 afgestudeerde verloskundigen* op zoek naar een (andere) baan binnen de verloskunde. Van hen is 51% op zoek naar een *eigen praktijk of maatschap*.

Inhoud

Samenvatting: stand per 1 januari 2016	3
1 Inleiding	5
1.1 Opzet registratieproject	5
2 Praktiserende verloskundigen in Nederland	7
2.1 Aantal en trends	7
2.2 Achtergrondkenmerken	10
2.3 In- en uitstroom	10
2.4 Omvang werkweek	13
2.5 Praktijkvorm	14
2.6 Regionale spreiding en dichtheid	16
2.7 Opleiding	21
2.8 Lidmaatschap KNOV	23
3 Praktijkzoekende verloskundigen	25
3.1 Aantal afgestudeerde verloskundigen per jaar	25
3.2 Zoekgedrag afgestudeerde verloskundigen	25
4 Begrippen	29

1 Inleiding

Het NIVEL beschikt over een aantal registraties van beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg (huisartsen, verloskundigen, oefentherapeuten en ergotherapeuten). De registratie van verloskundigen is één van de langst durende projecten. Al in 1983 is dit gestart met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) en het NIVEL. Het doel van het registratieproject is informatie te verzamelen over het aantal, de kenmerken en regionale spreiding van praktiserende verloskundigen in Nederland. De verzamelde gegevens worden al jarenlang gebruikt ter ondersteuning van projecten, die van belang zijn voor de beroepsgroep.

1.1 Opzet registratieproject

De registratie van verloskundigen bestaat uit twee delen:

1. De registratie van praktiserende verloskundigen.
2. De registratie van (pas) afgestudeerde verloskundigen.

1.1.1 Registratie van praktiserende verloskundigen

Op basis van gegevens uit deze registratie kunnen onder meer de volgende vragen worden beantwoord:

- Hoeveel verloskundigen zijn er in Nederland werkzaam?
- Wat is de leeftijdsopbouw van alle praktiserende verloskundigen?
- Hoeveel verloskundigen hebben zich gevestigd en hoeveel hebben de praktijk neergelegd?
- Op welke wijze vestigt men zich?
- Hoe is de verdeling van het aantal verloskundigen naar praktijkvorm (solo-, duo-, en groepspraktijk)?
- Welk deel van de verloskundigen is klinisch werkzaam?
- Hoe is de geografische spreiding en dichtheid van de beroepsgroep over Nederland?

Belangrijke gegevensbronnen waaruit het registratieproject verloskundigen zijn informatie krijgt, zijn de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) en de opleidingen: Verloskunde Academie Amsterdam (VAA), Verloskunde Academie Groningen (VAG) 'Catharina Schrader', Academie Verloskunde Maastricht (AVM) en Verloskunde Academie Rotterdam (VAR). Daarnaast worden jaarlijks door het NIVEL, via enquêtes, gegevens verzameld bij de verloskundigen zelf. De gegevens hebben betrekking op de (werk)situatie van verloskundigen op 1 januari. Voor de peiling van 2016 is er voor het eerst gebruik gemaakt van een online enquête. Voorheen vond de gegevensverzameling door middel van schriftelijke vragenlijsten plaats.

1.1.2 Registratie van (pas) afgestudeerde verloskundigen

Sinds 1 januari 1986 heeft het NIVEL ook een registratie van afgestudeerde verloskundigen. Onder deze groep verloskundigen worden diegenen verstaan die sinds 1986 de opleiding tot verloskundige hebben voltooid, maar nog niet werkzaam zijn als verloskundige (en daartoe de plannen niet hebben opgegeven), óf alleen als waarneemster hebben gewerkt.

Met deze gegevens kunnen een aantal andere vragen worden beantwoord, namelijk:

- Hoeveel verloskundigen zijn op zoek naar een eigen praktijk en hoeveel naar een vast loondienstverband?
- Welke voorkeuren hebben praktijkzoekende verloskundigen met betrekking tot de praktijkvorm en de vestigingsplaats?

Bij wijze van proef is voor de gegevensverzameling van dit deel van de verloskundigenregistratie al in 2015 overgeschakeld op het gebruik van een online enquête. De verzamelde gegevens hebben betrekking op 1 januari.

1.1.3 Respons

Er zijn voor de peiling van 2016 in totaal 3.560 verloskundigen uitgenodigd om een online enquête in te vullen. De respons bedroeg na drie herinneringen ruim 60 procent. Aanvullend onderzoek (informatieverzameling via o.a. internet) naar de non-respondenten heeft ertoe geleid, dat van nog eens 39 procent de (werk)situatie is achterhaald.

Box 1 Cijfers eerdere jaren kunnen worden bijgesteld

Het NIVEL verzamelt doorlopend gegevens van verloskundigen via onder meer een online enquête, meldingen van verloskundigen en controles via internet. Hierdoor kan het voorkomen dat door later verzamelde informatie reeds gepubliceerde cijfers over verloskundigen zijn bijgesteld.

Box 2 Bijgestelde definitie praktijkvorm

In de peilingen vóór 1 januari 2005 werd de praktijkvorm bepaald door het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen te tellen. Dit zijn verloskundigen die werkzaam zijn in een eigen praktijk/maatschap, of als zelfstandig gevestigde in loondienst van een gezondheidscentrum of vergelijkbare instelling/stichting zijn. In de peilingen vanaf 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige (zie ook hoofdstuk 4 Begrippen).

2 Praktiserende verloskundigen in Nederland

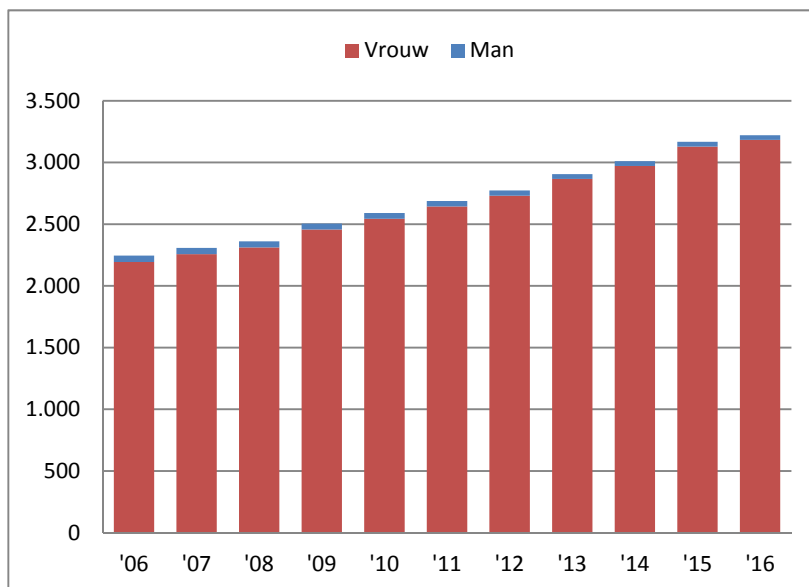
2.1 Aantal en trends

2.1.1 Verloskundigen naar geslacht

Op 1 januari 2016 zijn er in Nederland 3.221 praktiserende verloskundigen (figuur 1). Onder deze groep bevinden zich 38 mannen (1,2%). Vergeleken met de vorige peiling (2015) is het aantal praktiserende verloskundigen met 53 toegenomen; een groei van 1,7%.

Ook in eerdere jaren nam het aantal praktiserende verloskundigen steeds toe. Tussen 2006 en 2016 is hun aantal met 976 verloskundigen toegenomen; een forse groei van ruim 43%.

Figuur 1 Aantal praktiserende verloskundigen naar geslacht, op 1 januari (2006-2016)¹

¹ Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

2.1.2 Verloskundigen naar functie

De hiervoor geconstateerde groei van het aantal praktiserende verloskundigen in de periode 2006-2016 komt voor rekening van de waarneemsters en klinisch werkzame verloskundigen. Het aantal waarneemsters nam in deze periode met 376 toe. Het aantal klinisch werkzamen groeide met 398 verloskundigen nog iets harder. Relatief gezien hebben de waarneemsters de sterkste groei doorgemaakt: 204% tegenover 78%.

Ondanks dat er sinds 2008 een daling is ingezet, werkt op 1 januari 2016 werkt nog steeds het grootste deel van de verloskundigen (46%) in een eigen praktijk of maatschap (tabel 1). Het aandeel van de andere functies blijft op wat schommelingen na sinds 2010 redelijk stabiel, met uitzondering van het aandeel waarnemers, zoals eerder beschreven is.

Tabel 1 Verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie, op 1 januari (2006-2016)¹

	Zelfstandig gevestigd		Loondienst gzhc ²		Klinisch werkzaam		Loondienst zelfst. gevest. ³		Waarneemster		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2006	1.318	58,7	63	2,8	508	22,6	171	7,6	185	8,2	2.245	100
2007	1.365	59,2	67	2,9	522	22,6	172	7,5	181	7,8	2.307	100
2008	1.366	57,9	61	2,6	581	24,6	178	7,5	175	7,4	2.361	100
2009	1.376	54,9	68	2,7	616	24,6	172	6,9	273	10,9	2.505	100
2010	1.395	53,9	69	2,7	688	26,6	165	6,4	273	10,5	2.590	100
2011	1.387	51,6	60	2,2	764	28,4	171	6,4	305	11,4	2.687	100
2012	1.397	50,4	63	2,3	805	29,0	175	6,3	333	12,0	2.773	100
2013	1.400	48,2	56	1,9	857	29,5	183	6,3	410	14,1	2.906	100
2014	1.432	47,6	55	1,8	894	29,7	178	5,9	452	15,0	3.011	100
2015	1.448	45,7	58	1,8	936	29,5	188	5,9	538	17,0	3.168	100
2016	1.465	45,5	97	3,0	906	28,1	192	6,0	561	17,4	3.221	100

¹ Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.1.3 Werkzame status van alle afgestudeerde verloskundige

Sinds 1987 zijn er 4.003 verloskundigen die zijn afgestudeerd dan wel een gelijkstelling hebben gekregen (zie tabel 2). Van hen is circa 75% op 1 januari 2016 als praktiserend verloskundige werkzaam. De meesten werken in een eigen praktijk of maatschap (33%) of zijn klinisch werkzaam (21%).

Van de 152 verloskundigen die in 2015 zijn afgestudeerd of een gelijkstelling hebben gekregen, is circa 90% op 1 januari 2016 als praktiserend verloskundige werkzaam (tabel 2). Veruit het grootste deel is actief als waarneemster (72%). Dit aandeel is de laatste jaren flink toegenomen. Was waarnemen voorheen meer een opstapje naar een andere functie, de laatste jaren lijkt dat te veranderen: meer verloskundigen kiezen voor een functie als waarneemster of blijven langer als zodanig werken.

Tabel 2 Relatieve verdeling van de functie van afgestudeerde verloskundigen (of verloskundigen met een gelijkstelling) vanaf 1987 per afstudeerjaar¹, op 1 januari 2016²

	Niet werkzaam	Zelfstandig gevestigd	Loondienst gzhc. ³	Klinisch werkzaam	Loondienst zelfst. gevest ⁴	Waarneemster	Totaal	
	%	%	%	%	%	%	N	%
1987	56,9	30,8	0,0	10,8	1,5	0,0	65	100
1988	62,0	19,7	0,0	14,1	0,0	4,2	71	100
1989	55,3	23,7	1,3	17,1	0,0	2,6	76	100
1990	57,4	29,8	0,0	9,6	1,1	2,1	94	100
1991	55,0	31,3	0,0	13,8	0,0	0,0	80	100
1992	46,4	28,6	1,2	16,7	1,2	6,0	84	100
1993	42,9	33,0	1,1	20,9	0,0	2,2	91	100
1994	40,8	36,7	1,0	19,4	0,0	2,0	98	100
1995	37,6	40,0	1,6	16,8	1,6	2,4	125	100
1996	51,4	28,6	2,9	17,1	0,0	0,0	35	100
1997	36,3	39,2	1,0	20,6	1,0	2,0	102	100
1998	31,1	43,9	1,5	19,7	0,8	3,0	132	100
1999	34,1	44,4	0,0	19,0	2,4	0,0	126	100
2000	32,4	41,4	2,1	18,6	2,8	2,8	145	100
2001	26,5	48,3	0,7	17,0	4,8	2,7	147	100
2002	31,2	38,3	2,6	24,7	1,3	1,9	154	100
2003	21,1	43,7	2,1	26,1	4,9	2,1	142	100
2004	20,8	44,6	2,4	23,8	5,4	3,0	168	100
2005	21,2	41,9	2,7	26,1	5,4	2,7	222	100
2006	20,6	42,2	2,9	23,0	3,9	7,4	204	100
2007	23,1	35,6	4,8	25,0	4,8	6,7	208	100
2008	17,5	34,9	5,8	30,2	5,3	6,3	189	100
2009	15,3	32,8	4,2	25,4	7,4	14,8	189	100
2010	10,5	30,5	5,8	28,4	7,4	17,4	190	100
2011	8,3	30,4	0,6	22,7	11,0	27,1	181	100
2012	6,2	24,9	4,1	24,4	10,4	30,1	193	100
2013	11,3	14,3	1,2	16,1	11,9	45,2	168	100
2014	7,0	9,9	2,3	11,6	7,0	62,2	172	100
2015	10,5	3,9	1,3	6,6	5,3	72,4	152	100
Totaal	25,4	33,1	2,3	20,7	4,7	13,8	4.003	100

¹ Voor verloskundigen met een gelijkstelling geldt niet het diplomajaar maar de datum van inschrijving in het BIG-register.

² Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

⁴ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.2 Achtergrondkenmerken

2.2.1 Leeftijd en functie

De jonge leeftijdscategorieën zijn redelijk sterk vertegenwoordigd. Van de verloskundigen is 64% jonger dan 40 jaar en 8% 55 jaar of ouder (tabel 3). Vooral van de waarneemsters en verloskundigen werkzaam in loondienst van een zelfstandig gevestigde valt een groot aandeel in de jonge leeftijdscategorieën. Van hen is respectievelijk 88% en 85% jonger dan 40 jaar. Onder verloskundigen die een eigen praktijk voeren is het aandeel 'jonger dan 40 jaar' het hoogst (55%) en het aandeel 55-plussers het laagst (11%). Dit kan erop duiden dat de afname van het aandeel verloskundigen dat een eigen praktijk heeft, de komende jaren zal doorzetten.

Tabel 3 *Relatieve leeftijdsverdeling van praktiserende verloskundigen naar functie, op 1 januari 2016*

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst gzhc. ¹	Klinisch werkzaam	Loondienst zelfst. gevest. ²	Waarneemster	Totaal	
	%	%	%	%	%	N	%
< 25	1,0	2,1	2,4	6,3	23,5	183	5,7
25-29	13,2	23,7	17,2	40,6	43,5	695	21,6
30-34	19,8	28,9	21,0	25,0	16,0	646	20,1
35-39	20,5	18,6	17,4	13,5	4,8	529	16,4
40-44	14,1	6,2	12,8	3,6	4,6	361	11,2
45-49	10,6	10,3	10,7	4,2	2,5	284	8,8
50-54	9,7	4,1	8,7	2,6	2,5	244	7,6
55-59	7,4	3,1	5,4	2,1	1,2	172	5,3
60-64	3,1	3,1	3,4	1,0	0,5	85	2,6
65-69	0,5	0,0	0,1	1,0	0,2	11	0,3
Onbekend	0,1	0,0	0,8	0,0	0,5	11	0,3
Totaal	100	100	100	100	100	3.221	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.3 In- en uitstroom

2.3.1 Vestiging en vertrek in de eerstelijnsverloskunde

In 2015 hebben 119 verloskundigen zich gevestigd (tabel 4). Van deze groep zijn er 43 in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting gaan werken. De anderen (76) zijn een eigen praktijk begonnen of als zelfstandig gevestigde verloskundige in een maatschap gaan werken.

Naast de verloskundigen die zich hebben gevestigd, zijn 63 verloskundigen in 2015 met hun praktijk gestopt. Per saldo is in 2015 het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen met 56 toegenomen. Na een periode (2007-2014) waarin er sprake was van een fluctuatie in het saldo, zien we voor 2015 een sterke groei – één die vergelijkbaar is met die in 2006.

Tabel 4 Aantal nieuw gevestigde verloskundigen en het aantal verloskundigen dat met de eerstelijnspraktijk¹ is gestopt (2006-2015)²

	Praktijk begonnen	Praktijk gestopt	Saldo
2006	112	61	51
2007	87	92	-5
2008	112	95	17
2009	93	73	20
2010	81	98	-17
2011	85	72	13
2012	66	70	-4
2013	85	54	31
2014	82	63	19
2015	119	63	56

¹ Dit betreft zowel verloskundigen met een eigen praktijk/maatschap als verloskundigen in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare of vergelijkbare instelling/stichting.

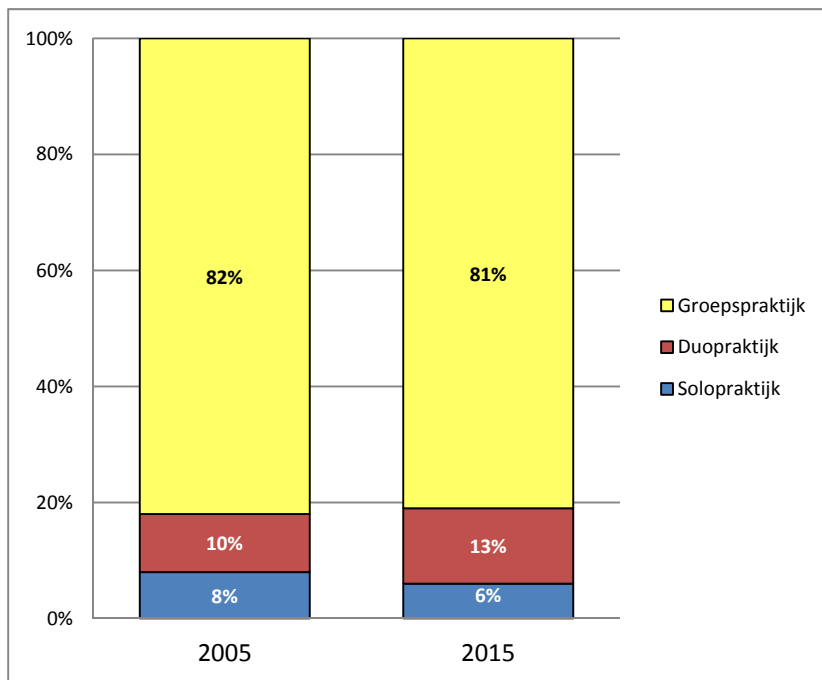
² Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

2.3.2 Praktijkvorm nieuw gevestigde verloskundigen

Van de 119 verloskundigen die zich in 2015 hebben gevestigd, is het grootste deel (81%) in een groepspraktijk gaan werken. Circa 13% is in een duopraktijk aan de slag gegaan en de rest (6%) in een solopraktijk. Er zijn nauwelijks verschillen met de situatie in 2005 (figuur 2). Het aandeel verloskundigen dat in een duopraktijk is begonnen, is iets groter. Voor het aandeel dat in een solopraktijk is begonnen, geldt het tegenovergestelde.

Van de verloskundigen die in 2015 in een groepspraktijk zijn gestart, heeft 40% zich in een praktijk met drie of vier verloskundigen gevestigd. De overige verloskundigen (60%) zijn in een praktijk met vijf of meer verloskundigen begonnen.

Figuur 2 Relatieve verdeling praktijkvorm van de verloskundigen¹ die zich nieuw hebben gevestigd, in 2005 en 2015

¹ Op moment van vestiging.

2.3.3 Vertrekredenen

Van de 63 verloskundigen die in 2015 de eerstelijnspraktijk hebben neergelegd, is 24% in een andere functie binnen de verloskunde gaan werken (tabel 5). Van de 14 die in 2015 om deze reden zijn gestopt, zijn er 3 als klinisch verloskundige en 9 als waarneemster gaan werken. Twee verloskundigen zijn in loondienst bij een vrijgevestigde verloskundige gaan werken. Andere relatief vertrekredenen die worden genoemd zijn leeftijd (14%) en gezinsomstandigheden (8%).

Tabel 5 Vertrekredenen van verloskundigen die in 2015 de eerstelijnspraktijk hebben neergelegd

	N	%
Andere functie als verloskundige	15	23,8
Wegens leeftijd (rustend)	9	14,3
Ziekte	4	6,3
Gezinsomstandigheden	5	7,9
Vertrek buitenland	2	3,2
Andere opleiding	1	1,6
Overig	19	30,2
N.v.t./onbekend	8	12,7
Totaal	63	100

2.4 Omvang werkweek

2.4.1 Fulltime/parttime

Uitgaande van het aantal fte dat verloskundigen in de online enquête hebben opgegeven, werkt een verloskundige gemiddeld 0,83 fte oftewel ruim vier dagen per week (tabel 6). Ongeveer de helft van de verloskundigen (exclusief waarneemsters) werkt in deeltijd (minder dan 1 fte). Het zijn vooral de verloskundigen in loondienst van een gezondheids-, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting die een parttime baan hebben. Van hen werkt circa 82% in deeltijd. Bij de verloskundigen met een eigen praktijk is dat aandeel het laagst (32%).

Tabel 6 *Relatieve verdeling omvang van de gemiddelde werkweek (fte) van verloskundigen¹ naar functie, op 1 januari 2016*

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst gzhc. ²	Klinisch werkzaam	Loondienst zelfst. gevest. ³	Totaal	
	%	%	%	%	N	%
< 0,2	0,2	0,0	0,7	2,2	7	0,5
0,2-0,4	1,7	11,1	3,0	5,4	36	2,5
0,4-0,6	4,8	14,8	13,0	9,7	113	8,0
0,6-0,8	13,8	22,2	40,7	41,9	348	24,5
0,8-1,0	11,6	33,3	20,2	14,0	212	14,9
1,0 (fulltime)	67,9	18,5	22,4	26,9	703	49,5
Totaal	100	100	100	100	1.419	100
<i>Gemiddeld</i>	<i>0,90</i>	<i>0,70</i>	<i>0,75</i>	<i>0,73</i>		<i>0,83</i>

¹ Voor zover bekend.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.4.2 Werkuren, spreekuren en beschikbaarheidsdiensten

Verloskundigen werken gemiddeld 37,3 uur per week (exclusief beschikbaarheidsdiensten en achterwacht). Zelfstandig gevestigde verloskundigen werken gemiddeld het meeste aantal uur per week (42,2 uur). Zij worden gevolgd door verloskundigen in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige (34,4 uur) en eerstelijns verloskundigen in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting (31,2 uur). De klinische werkzame verloskundigen werken gemiddeld het minste aantal uren (29,3 uur).

Van de 37,3 uur per week besteden verloskundigen gemiddeld 13,3 uur per week aan spreekuren (tabel 7). Zelfstandig gevestigde verloskundigen besteden gemiddeld 17,0 uur per week aan spreekuren. Klinisch werkzame verloskundigen scoren wat dat betreft het laagst (6,3 uur). Van deze groep heeft 19% geen spreekuur.

Verloskundigen besteden per week gemiddeld 30,9 uur aan beschikbaarheidsdiensten. Voor de zelfstandig gevestigden is dit gemiddeld 47,5 uur per week. Ook hier scoren de klinisch werkzame verloskundigen het laagst: zij besteden per week gemiddeld 0,5 uur aan beschikbaarheidsdiensten.

Dit is goed te verklaren aangezien 97% van de verloskundigen in loondienst van een ziekenhuis geen beschikbaarheidsdiensten doet.

Tabel 7 Gemiddeld aantal uren per week die verloskundigen¹ besteden aan spreekuur en beschikbaarheidsdiensten naar functie, op 1 januari 2016

	Gemiddeld aantal uren per week spreekuur			Gemiddeld aantal uren per week beschikbaarheidsdiensten		
	Fulltime	Parttime	Totaal	Fulltime	Parttime	Totaal
Zelfstandig gevestigd	18,5	14,0	17,0	50,3	42,4	47,5
Loondienst gzhc. ²	15,6	14,8	15,0	40,8	27,6	30,4
Klinisch werkzaam	8,6	5,7	6,3	0,2	0,4	0,5
Loondienst zelfst. gevest. ³	17,5	14,3	15,1	52,5	33,3	37,7
Totaal	16,9	10,0	13,3	42,6	20,2	30,9

¹ Voor zover bekend.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.5 Praktijkvorm

2.5.1 Praktijkvorm eerstelijnsverloskundigen

In figuur 2 zagen we dat zowel in het jaar 2005 als in 2015 het grootste deel van de verloskundigen zich in een groepspraktijk heeft gevestigd. Dit zien we ook terug in tabel 8 waarin het aantal werkzame verloskundigen naar praktijkvorm is weergegeven. Na jaren van stijging is er sinds 2007 sprake van een kleine afname van het aantal verloskundigen dat in een groepspraktijk werkt. Op 1 januari 2016 werkt nog steeds het grootste deel (ruim 80%) in een groepspraktijk. Bijna 15% is werkzaam in een duopraktijk en 5% in een solopraktijk.

In de jaren 80 was het beeld anders en werkte het grootste deel van de verloskundigen in een solopraktijk.

Van de 1.411 verloskundigen die in 2016 werkzaam zijn in een groepspraktijk, werkt 59% in een praktijk met drie of vier verloskundigen en is 41% werkzaam in een praktijk met vijf of meer verloskundigen.

Tabel 8 Relatieve verdeling van het aantal eerstelijnsverloskundigen naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2016)¹

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
1980	67,6	23,5	8,8	578	100
1985	46,8	39,1	14,1	688	100
1990	27,6	38,3	34,2	852	100
1995	13,0	31,0	56,0	1.031	100
1998	9,1	26,9	64,0	1.108	100
1999	8,1	21,4	70,5	1.180	100
2000	7,3	19,8	73,0	1.225	100
2001	6,5	17,2	76,3	1.299	100
2002	5,3	14,9	79,8	1.363	100
2003	5,9	14,7	79,4	1.365	100
2004	4,9	11,8	83,3	1.460	100
2005	4,1	11,7	84,2	1.491	100
2006	4,4	11,1	84,4	1.555	100
2007	4,7	11,1	84,3	1.608	100
2008	5,0	12,2	82,7	1.610	100
2009	5,2	13,2	81,6	1.620	100
2010	5,0	13,3	81,7	1.632	100
2011	5,3	14,9	79,8	1.618	100
2012	5,0	13,8	81,2	1.636	100
2013	5,2	13,0	81,7	1.641	100
2014	5,0	14,1	80,8	1.668	100
2015	4,6	15,0	80,4	1.697	100
2016	5,0	14,7	80,4	1.756	100

¹ Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

2.5.2 Aantal praktijken naar praktijkvorm

Nederland telt op 1 januari 2016 555 verloskundigenpraktijken (tabel 9). Het aantal praktijken is in de periode 2006-2016 met 19% toegenomen.

In 2016 is 60% van de praktijken een groepspraktijk. Na een periode van sterke groei (1990-2007) is het aandeel groepspraktijken langzaam afgenomen en schommelt het de laatste jaren net boven de 60%.

Tabel 9 Relatieve verdeling van het aantal verloskundigenpraktijken naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2016)¹

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
1980	82,3	14,3	3,4	475	100
1985	65,7	28,0	6,3	490	100
1990	48,1	33,6	18,3	491	100
1995	29,7	34,7	35,6	472	100
1998	22,5	33,5	43,9	471	100
1999	21,4	28,2	50,3	457	100
2000	19,8	27,7	52,5	455	100
2001	18,6	25,2	56,2	457	100
2002	16,7	22,9	60,4	449	100
2003	18,5	22,5	58,9	448	100
2004	16,2	19,2	64,6	452	100
2005	13,9	19,4	66,7	453	100
2006	14,7	18,6	66,7	468	100
2007	15,3	18,4	66,3	490	100
2008	16,2	19,8	63,9	499	100
2009	16,5	21,0	62,5	509	100
2010	16,0	21,6	62,4	513	100
2011	16,5	23,4	60,2	522	100
2012	16,1	22,1	61,7	515	100
2013	17,2	20,9	61,8	516	100
2014	16,7	22,6	60,7	527	100
2015	15,2	24,2	60,7	534	100
2016	15,9	23,8	60,4	555	100

¹ Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

2.6 Regionale spreiding en dichtheid

In deze paragraaf is bij het bepalen van de regionale spreiding en dichtheid van verloskundigen steeds het praktijkadres van de verloskundige als uitgangspunt genomen. Er is daarbij geen rekening gehouden met het werkgebied van de verloskundige.

2.6.1 Verloskundigen naar functie en provincie

Zoals in tabel 10 valt af te lezen, is het aandeel verloskundigen met een eigen praktijk of maatschap het grootst in Limburg (64%) en Zuid-Holland (61%). In de provincie Zeeland treffen we relatief de meeste klinisch werkzame verloskundigen aan (44%).

Tabel 10 Relatieve verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar provincie en functie, op 1 januari 2016¹

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst gzhc. ²	Klinisch werkzaam	Loondienst zelfst. gevest. ³	Totaal	
	%	%	%	%	N	%
Groningen	40,2	14,1	38,0	7,6	92	100
Friesland	55,5	0,0	37,3	7,3	110	100
Drenthe	57,7	15,5	25,4	1,4	71	100
Overijssel	57,9	0,0	33,3	8,7	183	100
Flevoland	36,8	35,3	20,6	7,4	68	100
Gelderland	56,9	1,7	32,7	8,7	343	100
Utrecht	50,0	3,1	38,6	8,3	228	100
Noord-Holland	50,5	2,8	37,7	9,0	469	100
Zuid-Holland	61,0	4,1	28,3	6,6	513	100
Zeeland	41,7	4,2	43,8	10,4	48	100
Noord-Brabant	56,1	0,0	37,8	6,1	394	100
Limburg	64,0	0,0	34,0	2,0	150	100

¹ Indien een verloskundige in meer dan één regio werkt, dan telt zij/hij voor alle betreffende provincies mee.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.6.2 Eerstelijnsverloskundigen naar praktijkvorm en provincie

Er zijn duidelijke verschillen tussen de provincies in het aantal eerstelijns verloskundigen dat in een bepaalde praktijkvorm werkt. In Limburg, Drenthe, Friesland en Groningen is het aandeel solowerkende verloskundigen het hoogst (tabel 11). Friesland, Limburg en Groningen tellen relatief ook veel duopraktijken. In de provincie Utrecht werken bijna alle verloskundigen (96%) in een groepspraktijk.

Tabel 11 Relatieve verdeling van het aantal eerstelijnsverloskundigen¹ naar provincie en praktijkvorm, op 1 januari 2016

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
Groningen	7,0	33,3	59,6	57	100
Friesland	7,1	37,1	55,7	70	100
Drenthe	9,4	18,9	71,7	53	100
Overijssel	5,7	3,3	91,0	122	100
Flevoland	1,9	18,5	79,6	54	100
Gelderland	3,5	9,5	87,0	231	100
Utrecht	1,4	2,9	95,7	140	100
Noord-Holland	5,1	11,6	83,2	292	100
Zuid-Holland	5,7	13,6	80,8	369	100
Zeeland	3,7	29,6	66,7	27	100
Noord-Brabant	3,3	16,3	80,4	245	100
Limburg	10,1	34,3	55,6	99	100

¹ Per provincie wordt het aantal eerstelijnsverloskundigen (exclusief waarneemsters) vermeld dat daar werkzaam is. Werkt een verloskundige in meer dan één provincie dan telt zij/hij voor alle provincies mee.

2.6.3 Verloskundigendichtheid naar provincie

Op 1 januari 2016 telt Nederland 6,8 eerstelijnsverloskundigen per 10.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15 t/m 39 jaar). Maken we onderscheid naar provincie, dan blijkt de verloskundigendichtheid in de provincie Drenthe (8,8) het hoogst en in Zeeland (5,5) het laagst (tabel 12). In Zeeland zijn echter wel relatief veel klinisch verloskundigen werkzaam (tabel 10). In de overige provincies ligt de dichtheid tussen de 6,0 en 8,3 verloskundigen per 10.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd.

Tabel 12 Verloskundigendichtheid (aantal eerstelijnsverloskundigen per 10.000 vrouwen in de leeftijd van 15 t/m 39 jaar) naar provincie¹, op 1 januari 2016²

	Aantal eerstelijns verloskundigen	Aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd	Dichtheid
Groningen	57	95.461	6,0
Friesland	70	87.773	8,0
Drenthe	53	60.570	8,8
Overijssel	122	166.512	7,3
Flevoland	54	64.773	8,3
Gelderland	231	294.304	7,8
Utrecht	140	209.552	6,7
Noord-Holland	292	449.459	6,5
Zuid-Holland	369	574.181	6,4
Zeeland	27	49.423	5,5
Noord-Brabant	245	360.483	6,8
Limburg	99	150.722	6,6
Nederland	1.754	2.563.213	6,8

¹ Per provincie wordt het aantal eerstelijnsverloskundigen (exclusief waarneemsters) vermeld dat daar werkzaam is. Werkt een verloskundige in meer dan één provincie, dan telt zij/hij voor alle provincies mee.

² Het achter Nederland genoemde aantal eerstelijnsverloskundigen is het aantal eerstelijnsverloskundigen (exclusief waarneemsters) op 1 januari 2016 en niet de som van de genoemde aantallen per provincie. Er is immers sprake van dubbeltellingen per provincie (zie voetnoot 1) waardoor de dichtheid op nationaal niveau overschat zou worden.

Bron: CBS (aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd), NIVEL.

2.6.4 Verloskundigendichtheid naar stedelijkheid

Het aantal verloskundigen in niet-stedelijke gemeenten is ten opzichte van 2015 dusdanig toegenomen, dat de verloskundigendichtheid (6,0) er niet meer het laagst is. Dat geldt nu voor de zeer sterk stedelijke gemeenten waar er 5,6 verloskundigen per 10.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd zijn. De hoogste verloskundigendichtheid vinden we in de matig en weinig stedelijke gebieden (respectievelijk 8,2 en 8,3).

Tabel 13 Verloskundigendichtheid (aantal eerstelijnsverloskundigen per 10.000 vrouwen in de leeftijd van 15 t/m 39 jaar) naar stedelijkheid^{1,2} op 1 januari 2016

	Aantal eerstelijns verloskundigen	Aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd	Dichtheid
Zeer sterk stedelijk	421	755.414	5,6
Sterk stedelijk	539	783.426	6,9
Matig stedelijk	326	396.682	8,2
Weinig stedelijk	368	445.589	8,3
Niet stedelijk	109	182.102	6,0

¹ Per type stedelijkheid wordt het aantal eerstelijnsverloskundigen vermeld dat daar werkzaam is, met uitzondering van waarneemsters. Indien een verloskundige in meer dan één gemeente werkt en deze gemeenten hebben een verschillende stedelijkheidsgraad, dan telt de verloskundige voor alle betreffende typen mee.

² Zie het onderdeel 'Begrippen' voor nadere toelichting op de definities van stedelijkheid.

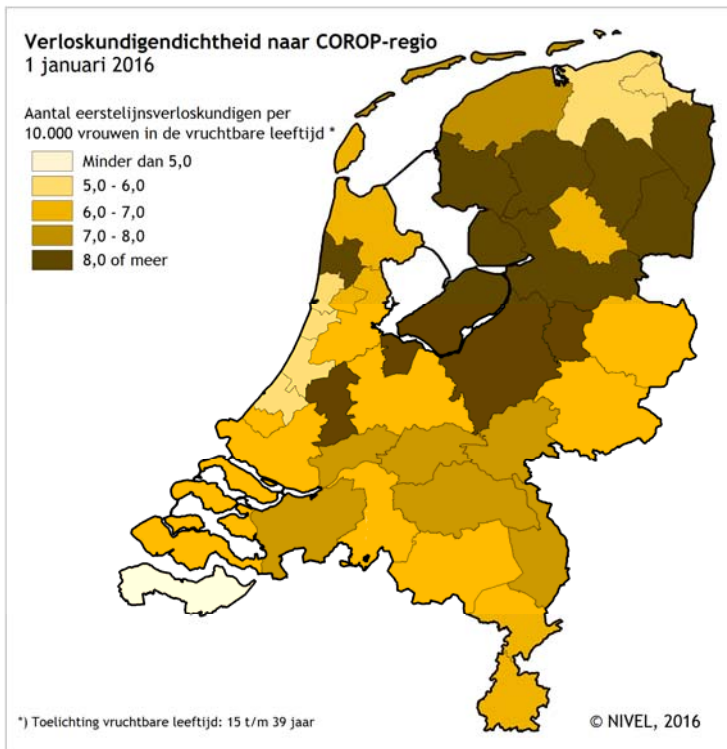
Bron: CBS (aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd), NIVEL.

2.6.5 Verloskundigendichtheid naar COROP-regio

In figuur 3 is de dichtheid per COROP-regio in kaart gebracht. Te zien valt, dat de laagste dichtheden in Zeeuws Vlaanderen, grote delen van de provincie Groningen en langs de kust (tussen Den Haag en Castricum) voorkomen.

De hoogste dichtheden zien we terug in o.a. het Gooi en de Vechtstreek, Flevoland, de Veluwe, en grote delen van de provincies Overijssel, Friesland, Drenthe en Groningen. Met uitzondering van Zuidwest-Drenthe vormt dit een groot, aaneengesloten gebied met een hoge verloskundigen-dichtheid.

Figuur 3 Verloskundigendichtheid (aantal eerstelijnsverloskundigen per 10.000 vrouwen in de leeftijd van 15 t/m 39 jaar) naar COROP-regio¹, op 1 januari 2016

¹ COROP staat voor Coördinatiecommissie Regionaal Onderzoeksprogramma. De COROP-gebieden zijn ontwikkeld op basis van het nodale principe (een 'kern' met verzorgingsgebied of regiofunctie).

2.7 Opleiding

2.7.1 Opleidingsplaats

Van de praktiserende verloskundigen die de opleiding in Rotterdam of Maastricht gevolgd hebben, is relatief gezien een groter deel in een eigen praktijk of maatschap werkzaam dan de verloskundigen die de opleiding elders hebben voltooid (tabel 14).

Van alle op 1 januari 2016 praktiserende verloskundigen is een vijfde in het buitenland opgeleid. Van hen is meer dan de helft (52%) klinisch werkzaam. Dat heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat in het buitenland opgeleide verloskundigen weinig tot geen ervaring hebben met thuisbevallingen, risicoselectie en zelfstandige praktijkvoering.

Tabel 14 Verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie en plaats van opleiding¹, op 1 januari 2016

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst gzhc. ²	Klinisch werkzaam	Loondienst zelfst. gevest. ³	Waar- neemster	Totaal	
	%	%	%	%	%	N	%
Amsterdam	43,1	4,2	25,6	6,6	20,5	757	100
Rotterdam	54,6	2,2	16,9	6,4	19,9	723	100
Maastricht	53,8	0,5	22,9	5,1	17,6	782	100
Groningen	33,0	7,6	24,3	9,4	25,7	276	100
Buitenland ⁴	33,4	3,6	51,9	4,3	6,8	646	100
Totaal	45,5	3,0	28,2	6,0	17,3	3.184	100

¹ Van 37 verloskundigen is de opleidingsplaats onbekend.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

⁴ Het betreft hier verloskundigen met een gelijkstelling.

2.7.2 Vervolgopleidingen

Aan de praktiserende verloskundigen is de vraag gesteld of men een vervolgopleiding binnen de verloskunde heeft gevolgd, daarmee bezig is, of daartoe plannen heeft. In totaal geven 584 van de 1.878 verloskundigen die deze vraag hebben beantwoord, aan een vervolgopleiding binnen de verloskunde te hebben afgerond (tabel 15). In totaal geven 105 verloskundigen aan met een vervolgopleiding bezig te zijn en 199 hebben plannen in die richting. De overige 990 verloskundigen hebben geen vervolgopleiding gevolgd, zijn er niet mee bezig en hebben (vooral nog) ook geen plannen daartoe.

Tabel 15 Relatieve verdeling van het aantal verloskundigen dat een vervolgopleiding binnen de verloskunde heeft gevolgd, daarmee bezig is of daartoe plannen heeft, naar functie op 1 januari 2016

	Niet gevolgd, geen plannen		Niet gevolgd, wel plannen		Mee bezig		Afgerond	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Zelfstandig gevestigd	622	65,9	53	5,6	28	3,0	241	25,5
Loondienst gzhc. ¹	26	47,3	7	12,7	5	9,1	17	30,9
Klinisch werkzaam	147	27,5	97	18,1	48	9,0	243	45,4
Loondienst zelfst. gevest. ²	61	57,5	8	7,5	6	5,7	31	29,2
Waarneemster	134	56,3	34	14,3	18	7,6	52	21,8
Totaal	990	52,7	199	10,6	105	5,6	584	31,1

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

Het zijn vooral de verloskundigen in loondienst van een ziekenhuis die een vervolgopleiding hebben gevolgd, of daartoe plannen hebben.

Van de groep die heeft aangegeven een vervolgopleiding binnen de verloskunde te hebben gevolgd, zegt 6% de Master of science Verloskunde op het AMC/UvA te hebben gedaan, 23% de opleiding tot klinisch verloskundige (UMC Utrecht), 9% de Masteropleiding PA/Klinisch verloskundige (Hogeschool Rotterdam etc.) en 1% de opleiding tot klinisch verloskundige (AVM) (tabel 16). De European master in midwifery science – bij deze master verdiept de verloskundige zich in overstijgende aspecten van de verloskunde vanuit een nationaal en internationaal perspectief – is door 1% van de verloskundigen afgerond. Een groot deel (60%) zegt een andere universitaire of niet-universitaire opleiding te hebben gevolgd. Echoscopie (basis en SEO/NT) wordt daarbij vaak genoemd.

Van de groep die plannen voor een vervolgopleiding heeft, wil het grootste deel de Masteropleiding PA/KV of een andere universitaire/niet-universitaire opleiding gaan volgen (respectievelijk 20% en 38%).

Tabel 16 Relatieve verdeling van het aantal verloskundigen dat een vervolgopleiding binnen de verloskunde heeft gevolgd, daarmee bezig is of daartoe plannen heeft, naar type opleiding, op 1 januari 2016

	AMC ¹	HR&O ²	UMC ³	AVM ⁴	E-AVM ⁵	Anders ⁶	Totaal
	%	%	%	%	%	%	%
Plannen voor opleiding	10,7	19,7	18,8	7,7	5,6	37,6	100,0
Opleiding gevolgd	6,2	8,6	23,2	1,1	1,0	59,9	100,0
Bezig met opleiding	5,7	25,7	12,4	0,0	1,9	54,3	100,0

¹ Master of science verloskunde (AMC/UvA)

² Masteropleiding PA/KV (Hogeschool Rotterdam/Erasmus MC/SROV)

³ Opleiding tot klinisch verloskundige (UMC Utrecht)

⁴ Opleiding tot klinisch verloskundige (AVM)

⁵ European master of science in midwifery (AVM)

⁶ Overige universitaire en niet-universitaire vervolgopleidingen

2.8 Lidmaatschap KNOV

Circa 84% van alle praktiserende verloskundigen is lid van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV). Bij de meeste functies is het aandeel zo'n 90 tot 100%. Onder klinisch werkzame verloskundigen bevinden zich relatief het minste aantal leden. Zo'n 51% van hen heeft een KNOV-lidmaatschap (tabel 17).

Tabel 17 Verdeling van het aantal verloskundigen naar functie en KNOV-lidmaatschap, op 1 januari 2016

	Lid		Geen lid		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Zelfstandig gevestigd	1.428	97,5	37	2,5	1.465	100
Loondienst gzhc. ¹	81	83,5	16	16,5	97	100
Klinisch werkzaam	466	51,4	440	48,6	906	100
Loondienst zelfst. gevest. ²	178	92,7	14	7,3	192	100
Waarneemster	537	95,7	24	4,3	561	100
Totaal	2.690	83,5	531	16,5	3.221	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3 Praktijkzoekende verloskundigen

3.1 Aantal afgestudeerde verloskundigen per jaar

In 2015 hebben 146 verloskundigen de Nederlandse opleiding tot verloskundige voltooid (tabel 18). Daarnaast weten wij van vier verloskundigen dat zij een gelijkstelling hebben gekregen. Van twee verloskundigen ontbreken gegevens over de plaats van de opleiding. Het totaal aantal verloskundigen met een diploma of gelijkstelling in 2015 komt daarmee op 152.

Hoewel er sprake is van een dalende lijn in hun aantal – in 2006 waren er nog 204 verloskundigen met een Nederlands diploma of gelijkstelling – wordt het verschil ten opzichte van eerdere jaren waarschijnlijk door de lagere respons veroorzaakt.

Tabel 18 Aantal afgestudeerde verloskundigen naar jaar van voltooiing opleiding (of gelijkstelling) en plaats van opleiding (2006-2015)¹

Opleidingsplaats	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Amsterdam	51	55	40	47	46	37	33	40	33	43
Rotterdam	44	36	27	37	39	33	40	27	39	39
Maastricht	43	47	41	37	22	52	41	36	37	37
Groningen	27	21	32	29	34	26	28	29	23	27
<i>Subtotaal</i>	<i>165</i>	<i>159</i>	<i>140</i>	<i>150</i>	<i>141</i>	<i>148</i>	<i>142</i>	<i>132</i>	<i>132</i>	<i>146</i>
Buitenland ²	39	49	47	38	48	33	49	33	20	4
Onbekend	0	0	2	1	1	0	2	3	20	2
Totaal	204	208	189	189	190	181	193	168	172	152

¹ Let op: door later verzamelde informatie kunnen cijfers van eerdere peiljaren afwijken van reeds gepubliceerde cijfers (zie inleiding, box 1).

² Het betreft hier verloskundigen met een gelijkstelling.

3.2 Zoekgedrag afgestudeerde verloskundigen

In dit deel is informatie opgenomen over de arbeidsmarktsituatie van (sinds 1988) afgestudeerde verloskundigen die na hun opleiding nog niet als praktiserend verloskundige werkzaam zijn geweest (en daartoe de plannen niet hebben opgegeven) of alleen als waarneemster gewerkt hebben.

3.2.1 Aantal verloskundigen op zoek naar (andere) functie

Op 1 januari 2016 zijn er in totaal 568 verloskundigen die na hun opleiding niet als praktiserend verloskundige werkzaam zijn geweest, alleen als waarneemster gewerkt hebben óf in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige hebben gewerkt maar nu niet meer werken (tabel 19). Meer dan een kwart van hen is op de peildatum op zoek naar een (andere) functie binnen de verloskunde of heeft plannen daartoe. Van deze 78 verloskundigen is de meerderheid (70%) als waarneemster werkzaam en is 29% niet-praktiserend.

Tabel 19 Zoeksituatie afgestudeerde verloskundigen, op 1 januari 2016

	Op zoek ¹		Niet op zoek ²		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Niet-praktiserend ³	9	11,5	69	88,5	78	100
Loondienst zelfstandig	2	5,6	34	94,4	36	100
Waarneemster	67	14,8	387	85,2	454	100
Totaal	78	13,7	490	86,3	568	100

¹ Inclusief plannen.

² Inclusief 'onbekend'.

³ Zowel aspirant verloskundigen, als verloskundigen met een andere functie binnen de verloskunde (bijv. beleid, echografist).

3.2.2 Gewenste functie

Van de waarnemers en niet-praktiserende verloskundigen die op 1 januari 2016 op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of daartoe plannen hebben, is 53% op zoek naar een eigen praktijk of maatschap (tabel 20). Werken als klinisch verloskundige of in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige worden ook vaak genoemd (respectievelijk 17% en 16%).

Tabel 20 Gewenste functie van afgestudeerde verloskundigen die op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of plannen daartoe hebben, op 1 januari 2016

	Niet-praktiserend		Waarneemster		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Zelfstandig gevestigd	1	11,1	39	58,2	40	52,6
Loondienst gzhc. ¹	0	0,0	1	1,5	1	1,3
Klinisch werkzaam	2	22,2	11	16,4	13	17,1
Loondienst zelfst. gevest. ²	1	11,1	11	16,4	12	15,8
Waarneemster	5	55,6	1	1,5	6	7,9
Anders	0	0,0	2	3,0	2	2,6
Geen voorkeur	0	0,0	1	1,5	1	1,3
Onbekend	0	0,0	1	1,5	1	1,3
Totaal	9	100	67	100	76	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een gezondheidscentrum, geboortecentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3.2.3 Gewenste praktijkvorm

Van de 40 verloskundigen die op de peildatum naar een zelfstandige vestiging op zoek zijn of plannen daartoe hebben, heeft het grootste deel (78%) een voorkeur voor een groepspraktijk. Dit is in lijn met de praktijkvorm waarin de meeste verloskundigen momenteel werken. Verder is rond de 18% op zoek naar een duopraktijk en 3% wil een solopraktijk. De overige 3% heeft geen voorkeur.

3.2.4 Fulltime of parttime

Eerder zagen we in tabel 6 dat ongeveer de helft van de verloskundigen fulltime werkt. Voor alle verloskundigen die op de peildatum op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of plannen daartoe hebben, geldt echter dat het grootste deel (47%) op zoek is naar een fulltime baan. Circa 44% wil een parttime baan en ruim 5% heeft geen voorkeur. Zo'n 4% heeft de vraag niet ingevuld.

3.2.5 Gewenste vestigingslocatie

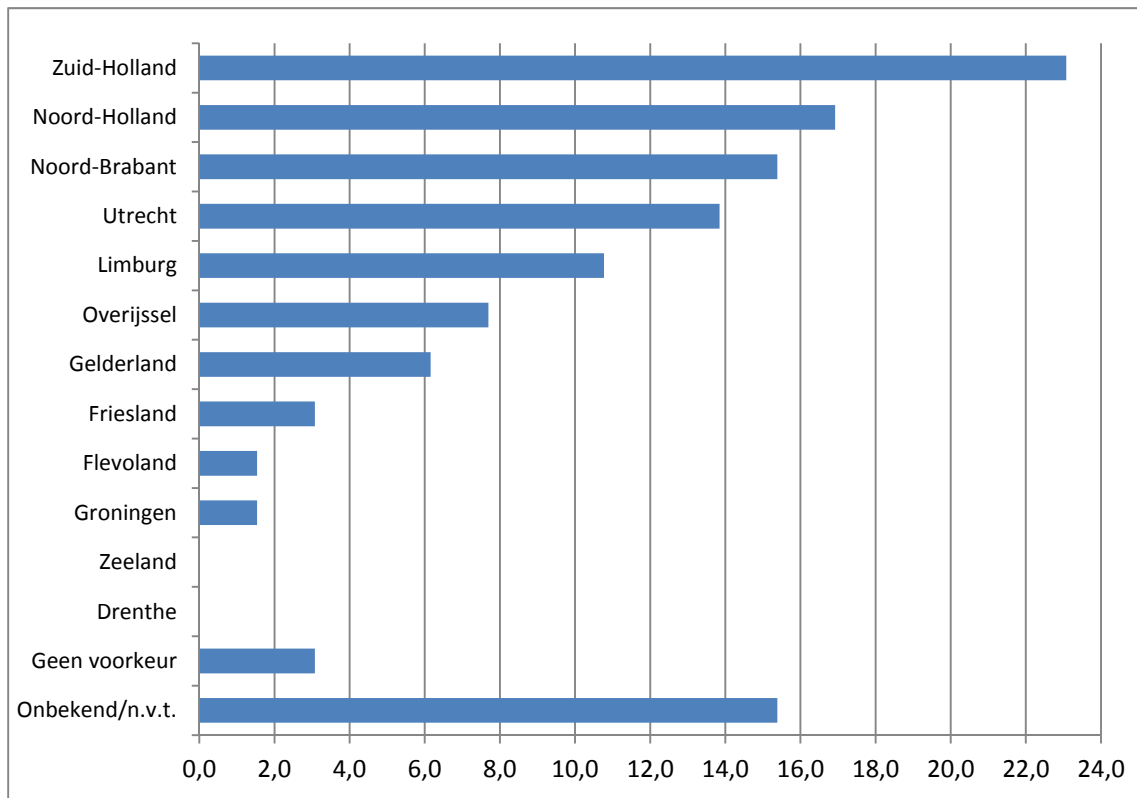
Wat de gewenste vestigingslocatie betreft, blijkt dat het merendeel een functie in een kleine of middelgrote stad zoekt (beide 21%). Het (verstedelijkt) platteland is het minste in trek. Van circa 10% is de voorkeur voor een locatie onbekend en 5% heeft geen voorkeur (tabel 21).

Tabel 21 Gewenste vestigingslocatie van afgestudeerde verloskundigen, op 1 januari 2016

	N	%
Platteland	10	13,2
Verstedelijkt platteland	11	14,5
Kleine steden	16	21,1
Middelgrote steden	16	21,1
Grote steden	12	15,8
Geen voorkeur	4	5,3
N.v.t./onbekend	7	9,2
Totaal	76	100

Van alle provincies genieten de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Noord-Brabant de voorkeur bij de meeste afgestudeerde verloskundigen die op zoek zijn naar een (andere) functie binnen de verloskunde of daartoe plannen hebben. Dit zijn ook de provincies waar de meeste eerstelijnsverloskundigen werken (tabel 11). Geen van de genoemde groep verloskundigen wil zich in Drenthe of Zeeland vestigen.

Figuur 4 Gewenste provincie van praktijkzoekende verloskundigen in percentages, op 1 januari 2016

4 Begrippen

Verloskundige

Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Afgestudeerde verloskundige

Een verloskundige die de verloskundige opleiding (sinds 1986) heeft gevolgd en nog niet werkzaam is als verloskundige (en daartoe de plannen niet heeft opgegeven) óf alleen als waarneemster werkte.

Gelijkstelling

Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigde verloskundige

Verloskundige die een overeenkomst heeft met een zorgverzekeraar en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent. Verloskundigen werkzaam in een gezondheidscentrum of een vergelijkbare instelling/stichting, worden eveneens hiertoe gerekend.

Eerstelijnsverloskundige

Verloskundige met een eigen praktijk of werkzaam in een praktijk.

Klinisch werkzame verloskundige

Verloskundige in dienstverband van een ziekenhuis.

Verloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige

Verloskundige die op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd bij (een maatschap van) (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkzaam is.

Waarneemster

Verloskundige die op basis van een waarneemovereenkomst de opdracht tot waarneming van een (maatschap van een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) vervult.

Solopraktijk

Praktijk van één eerstelijnsverloskundige.

Duopraktijk

Praktijk van twee eerstelijnsverloskundigen.

Groepspraktijk

Praktijk van drie of meer eerstelijnsverloskundigen.

Verloskundigendichtheid

Aantal eerstelijnsverloskundigen per 10.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd.

Vrouwen in de vruchtbare leeftijd

Vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar.

Omgevingsadressendichtheid

Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven. Deze maatstaf is gedefinieerd als de gemiddelde adressendichtheid binnen een cirkel met een straal van 1 km. Met de maatstaf wordt beoogd de mate van concentratie van menselijke activiteiten weer te geven. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is gedefinieerd als het gemiddelde van de omgevingsadressendichtheid van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Hierbij worden de volgende vijf categorieën onderscheiden (CBS):

- *Niet-stedelijke gemeenten:*
Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van minder dan 500 adressen per km² (bijv. Lopik en Ooststellingwerf);
- *Weinig stedelijke gemeenten:*
Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km² (bijv. Rozendaal en Stadskanaal);
- *Matig stedelijke gemeenten:*
Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500 adressen per km² (bijv. Ede en Lelystad);
- *Sterk stedelijke gemeenten:*
Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500 adressen per km² (bijv. Apeldoorn en Gouda);
- *Zeer sterk stedelijke gemeenten:*
Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 2.500 adressen of meer per km² (bijv. Amsterdam en Delft).